

Column: De veerkracht van meertalige kinderen

Ik hoor op scholen en daarbuiten vaak zorgen over de meertaligheid van kinderen. Laten we het eens omkeren: *wat zijn eigenlijk de nadelen van een eentalige opvoeding?*

Een opvoeding in één taal, in dit geval Nederlands, gebruikt in elk geval niet de mogelijkheden die onze hersenen hebben. Onze hersenen kunnen namelijk tijdens het opgroeien gemakkelijk twee talen leren, of zelfs drie of vier. Taalkundigen -de taalkunde is mijn achtergrond- weten uit onderzoek dat het op zichzelf geen probleem is om meer dan één taal te leren als kind en ook weten we dat er in de wereld meer kinderen meertalig opgroeien dan eentalig.

Een ander nadeel van eentalig opgroeien is dat je meer moeite hebt met het leren van de vreemde talen in het VO. We weten namelijk ook dat elke volgende taal gemakkelijker wordt om te leren. Dus als je al twee of meer talen hebt geleerd als kind op jonge leeftijd, dan leer je de vreemde talen in het VO met meer gemak.

Zijn er nog meer nadelen? Jazeker! Als je een kind bent dat familie heeft in verschillende culturen en met verschillende talen – en dat geldt inmiddels voor veel Nederlandse kinderen-, dan is het een groot gemis als je met een deel van je familie niet gemakkelijk kunt communiceren! Ik weet dat mijn Australische neefjes en nichtjes het heel erg jammer vinden dat hun Nederlandse vader hen geen Nederlands heeft geleerd. In hun gezin werd altijd Engels gesproken, de taal van hun moeder.

Het gekke is, dat we over het algemeen wel zien dat kinderen in Nederland een voordeel hebben als ze thuis (ook) Engels spreken. Als het gaat om Turks of Pools of noem maar op, wordt het toch veel meer als een nadeel ervaren.... Nu wil ik de worsteling van leerkrachten met een meertalige klas beslist niet relativiseren. Die leerkrachten werken in een onderwijssysteem, dat gericht is op eentaligheid en het beste aansluit bij hoger-opgeleide milieus.

Meertalig opgroeien is geen nadeel. We verwarren hier de sociaal-economische omstandigheden van gezinnen met de meertalige opvoeding. Het is duidelijk dat kinderen uit hoger-opgeleide gezinnen een voordeel hebben op school en dat leerlingen uit lager-opgeleide milieus een kloof tussen thuis en school moeten overbruggen op veel gebieden. Het oplossen daarvan vraagt echter aanpassing van ons onderwijssysteem, niet van de kinderen.

Als kinderen door leerkrachten beoordeeld moeten worden in ons schoolsysteem met toetsen die ontworpen zijn voor eentalige leerlingen (bijvoorbeeld toetsen voor begrijpend lezen of zelfs rekenen) en die uitgaan van bepaalde kennis van de wereld die in hoger-opgeleide milieus meer aanwezig is dan in andere milieus, dan heeft een deel van de kinderen inderdaad 'achterstanden'. Maar door een rijke kennis- en ook taal-/leesomgeving op school kunnen kinderen die achterstanden prima inlopen. Daar is soms iets meer tijd voor nodig, maar is dat erg, als ze vervolgens hun talenten beter kunnen ontplooien?

Gelukkig hebben we tegenwoordig in Almere kans-klassen en kop-klassen (met geweldige resultaten!) om specifiek de taalvaardigheid van leerlingen verder te ontwikkelen ná de basisschool, en voordat leerlingen naar de 'gewone' brugklas in het VO gaan. En er is ook onderwijs voor 10-tot 14-jarigen waar leerlingen wat langer de kans krijgen om te laten zien wat ze kunnen.

Als we weten dat een deel van de leerlingen wat meer tijd nodig heeft om talenten te ontplooien, kunnen we hen die tijd toch geven?

Conny Boendermaker

Psycholinguïst en docent-onderzoeker, lectoraat Leiderschap in onderwijs en opvoeding.

